

FINANS TIDNINGEN

TISDAG 14 MARS 2000

Fegisar i Folkets hus

"ETT EKONOMISKT uppsving väntar många av dem som inte jobbar." TV3-nyheternas sammanfattning av sista kongressdagen för landets socialdemokrater var lika elegant som träffande. Ibland är det en fördel med snuttifiering och hårdvinkling.

Det var ju så det blev på söndagen. Bort med karensdagen. En rejäl höjning av a-kassan. Upp med sjuk- och föräldraförsäkring. Ytterligare en "pappamånad". Julafoton.

Nu lär det förstås inte bli så mycket miljard-rullning. Självfallet ska en del göras - Göran Persson har lett socialdemokraterna i en rad förlustval och behöver en framgång. Röster kostar pengar. Men hur pengarna delas ut har inte så mycket att göra med kongressen. En del beslut lär grävas ned i utredning, andra bara glömmas bort. Kvar blir det partiledningen vill ha kvar. Och en sveked-batt, naturligtvis. Som vanligt.

DET TRISTA ÄR att söndagsövningen blev bekräftelsen på att Sveriges största parti saknar en levande idébas. Partiet har blivit en ekonomisk administration. Är tiderna dåliga dras det in här och där. Blir de bättre pytsas det ut igen.

Argument för förändringar utifrån en politisk idé tycks ha blivit omoderna. Förändringar görs därför att man måste eller därför att man kan. Den tid då socialdemokrater gav uttryck för en samhällsfilosofi där tydliga värderingar var kärnan är förbi. Nu är det de befintliga systemen som är eviga, inte värdena. Det är bara nivåerna som åker upp och ned med konjunkturen.

Trist, var ordet.

Ändå var söndagen aningen mer upplyftande än de två dagarna före doppardagen. Då var det mycket påtagligt att en dygd gick före alla andra: lydhigheten. I korridorerna fanns got om folk som klagade över att de tvingades rösta mot sin egen övertygelse. Tvingade av vad, annat än av sin egen feighet? Där fanns också representanter för den ultimata lydhigheten: kongressdeltagare med diametralt motsatta åsikter till sina partidistrikter, men med samma åsikter som partiledningen. Ändå har de valts av partidistrikten. De lydiga partidistrikten som vet vilka delegater partistyrelsen beställt.

Man blir rätt deprimerad.

ELLER SÅ KANSKE man ska göra som ett genomsnittligt kongressombud: rycka på axlarna och acceptera. Att den demokratiska tanken som låg till grund för partierna numera är fullständigt ihållig är kanske nödvändigt.

Kanske ska det vara så att partifunktionärer inte längre delar sina väljares åsikter, att kongressdelegater inte delar partifunktionärernas och att partistyrelsernas åsikter inte delas av någon, men ändå följs. Kanske är kongresser numera att se som en ritual, utan egentlig betydelse, och partier som vilka företag som helst. Kanske är det den nya demokratin som växer fram. En demokrati där väljaren blir en konsument, som inte engagerar sig i produktutvecklingen, utan bara väljer eller ratar en färdig vara.

I så fall får man hoppas att produktortimentet inte förblir så förbannat dåligt.

SPRÅKRÖRET BIRGER SCHLAUGS filtrerade avloppsrör mynnar i central svensk politik. I en debattartikel i Dagens Nyheter i går överraskar

han med att några ärliga meningsmotståndare är värda respekt. Annars tar moralisten, som skrivit bok om hur han hade polarens hösten på stranden, i lika mycket som vanligt.

Gårdagens måltavla var Göran Persson, som steg ut ur en EMU-beslutande s-kongress och rätt under Schlaugs störtskur.

Persson för inte EMU-debatten på "ett hederligt sätt", retoriken är "rent bedrägeri" och ska skrämra människor.

Persson har "mage och oförskämndhet", men argumentationen är "rent nonsens". Gamla maktablissemang med gemensamma intressen föder "de offentliga lögnerna". Ledningen vet att vad den säger om EMU är "rena rama lögnen". De som "förnekar och låtsas" är "bara värda förakt". Samma dag publicerar Aftonbladet en nästan lika ilsken debattartikel av Schlaug om ubåtsfrågan, som slutar i frågan:

"Vem vågar tro på den yttersta politiska makten i vårt land?"

Jahapp. En och annan poäng har han väl om dem som förnekar EMU:s federalistiska syften. Men sedan Schlaugs frustande är färdigt återstår ändå samma statsminister som miljöpartiet samarbetat med sedan länge. Nu ska de gröna återigen försöka skaka hand med en regering där främste företrädarens glasögon nyss skrikits brunprickiga.

Vad är Schlaug värd? Varför ska man lita på honom, som vänslas med folk han nysst beskrivit som en samhällsfara?

MATS LINDER

mats.linder@fti.se 08-506 245 19

"Partiet har blivit en ekonomisk administration."

Förenade i mörker

Extremismerna är inte motpoler

SIGNERAT

Höger om. Vänster om. Olika extremismer har olika exercis. Men kollektivismen är densamma.

Högerextremism är ett begrepp på modet. Under denna benämning klumpar man ihop Haider, Le Pen, militanta nynazister, rasister av olika slag, vit makt-musiker och brottsbenägna motorcyckelklubbar tillsammans med klassiska totalitära rörelser som den italienska fascismen och den tyska nationalsocialismen. Allt detta sägs ha med höger och bara med höger att göra. Vänstern har sina extremist (Marx, Lenin, Stalin, Mao och så vidare) och högern sina (Hitler, Mussolini, Franco med flera), men de är helt väsensskilda, så som vi överhuvudtaget gärna vill tro att höger och vänster är.

ENKLA SANNINGAR brukar dock vara halvsanningar. Hitler och Mussolini förespråkade en extremt stark stat och en kontrollerad kommandoekonomi. Båda betraktade borgerlighetens klassiska liberala ideal som ras- eller folkgenuskapens förgörare. Det var inte på skoj som nazismen hette nationalsocialism. Och det var inte av en slump som Mussolini var en ledande socialist innan han skapade den fascistiska rörelsen. Och inte bara det. Den beundran som de diplomatiska representanterna för det fascistiska Italien hyste för vår Per Albin är åtminstone symptomatisk. Likaså nazisternas förtjusning för socialreformismens idéer som de presenterades i Beveridges berömda rapport från 1942, som tyskarna officiellt kommenterade som "ett särskilt tydligt bevis på att våra fiender håller på att överta de nationalsocialistiska idéerna".

Det hela blir ännu mer förvirrande när nynazistiska demonstrerar, som i Göteborg den 1 maj 1993, under parollen "Vårt folk hem är hotat!". Eller när den ledande svenska nynazistiska tidskriften Nordland skriver följande (nr 7-8/1996):

"Lagen om livsrum finns formu-

Sverigedemokrater på Riddarholmen.

lerad i, den för gemene man mer kända, folkhemstanken. Och folkhemmet är nationalsocialismens mål. Ett folk, ett rike. Enkelt. Logiskt. Naturligt. Låt folkhemsdrommen följa dig ständigt nära, i vaknatt. Håll den levande. Låt den fylla dig med kraft, kärlek, hat. Låt den ge dig den kraft som krävs för vår rasliga seger-triumf! Låt den driva dig framåt till en förtjänad och mogen seger."

I HELEN LÖÖWS auktoritativa "Nazismen i Sverige 1980-1997" (Ordfront 1998) kan man läsa att: "Både extremnationalister och rasideologer betraktar sig själva som arvtagare till och samma uttolkare av 'den ursprungliga folkhemstanken', som de anser har förräts och perverterats av 'landsförrädarna/rasförrädarna'. Det utopiska folkhemmet har blivit symbolen för det yttersta goda, medan det nuvarande samhället symboliserar det yttersta onda. I nationalsocialistisk och rasideologisk retorik framförs också påståendet att 'folkhemmet' egentligen är en nationalsocialistisk konstruktion som stultits av socialdemokraterna."

Oj, oj! Inte bra! Höger ska vara höger och vänster vänster, och aldrig får de två mötas. Så vill de flesta ha det. Men tänk om det i själva verket är så, att dessa mörka krafter som vi så gärna vill motarbeta spelar på känslor som bildar en gemensam resonansbotten för såväl den statsocialistiska vän-

stern som den konservativa och nationalromantiska högern? Tänk om bakom den högljudna konflikten mellan höger och vänster döljer sig en väsentligt viktigare konflikt, den som Karl Popper så väl belyste i "Det öppna samhället och dess fiender" mellan kollektivismens stamtänkande och liberalismens öppna samhällsideal?

MYCKET PEKAR PÅ att så kan vara fallet. Att det vi beivtnar bakom extremismens olika gestalter är kollektivismens militanta motstånd mot det öppna samhället och dess ekonomiska fundament, marknadsekonomin. Därför ska vi vara observanta med orden, och än mer med de som hotjar mot Haider och rasisterna men lovordar en Fidel Castro och rättfärdigar en Lenin, en Stalin eller våra egna masssteriliseringar i folkhemmets namn.

MAURICIO ROJAS

mauricio@timbro.se 08-506 245 00

Docent i ekonomisk historia och chef för Centrum för Välfärd efter Välfärdstaten

FINANSTIDNINGEN

INGÅR I MODERN TIMES GROUP

LÄSARSERVICE DYGNET RUNT
Beställning 08-506 245 60
Utebliven tidning 08-506 245 60
Fax 08-506 245 62
E-post prent@fti.se

VÄXEL
08-506 245 00
FAX
08-14 99 30

POSTADRESS
Box 70347, 107 23 Stockholm

BESÖKSADRESS
Kungsgatan 1B, 4 tr
REDAKTIONEN
E-post redaktion@fti.se
Fax 08-14 99 30

ANHONSER
Telefon 08-506 245 80
Fax 08-506 245 81

CHEFREDAKTÖR/
ANSVARIG UTGIVARE
Per Lundegård 08-506 245 00

CHEFREDAKTÖR/
OPINION OCH KULTUR
Johan Hakelius 08-506 245 00

VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR
Peder Ramel 08-506 245 00

UTGIVARE
Sveviges Finansnyheter AB

PRENUMERATIONSPRISER
Helår 2 443 kr (inkl moms 2 590 kr)
Halvår 1 368 kr (inkl moms 1 450 kr)
Kvartal 745 kr (inkl moms 790 kr)
Månad 250 kr (inkl moms 265 kr)
Postgiro 92 03 03 5
Bankgiro 5470-1016

WEBSIDA OCH TEXTARKIV
Finanstidningen finns tillgänglig på internetadressen www.fti.se.
Förbehåll mot elektronisk lagring och publicering måste göras av skribenten.
Detta medges normalt inte. För obehållna materiel ansvaras ej.

Finanstidningens åkrivd
173 000 LÄSARE

FINANSTIDNINGEN
ISSN: 1103-882X
KVI PRESS AB
VÄSTERÅS 2000